

Trénování paměti ON-LINE

Kurz 5

Lektoři:
Mgr. Miroslava Dohnalová
Ing. Zbyněk Dohnal

Materiál je určen výhradně pro účastníky on-line kurzu

„Trénování paměti on-line“,

Univerzity třetího věku Masarykovy univerzity v Brně.

Listopad 2022

Shrnutí z minulého kurzu

Člověk se v průběhu evoluce vyvinul jako sociální tvor. Hypotéza sociálního mozku je založena na pěti ukazatelích, které korelují (jsou ve shodě) s velikostí mozku primátů. Hypotéza říká, že hnací silou růstu mozku primátů v průběhu evoluce byl rozvoj sociálních vztahů daný vzájemnou spoluprací.

Jedná se o tyto ukazatele: (i) velikost skupiny; (ii) velikost klik, které si v rámci skupiny poskytují grooming; (iii) míra, s jakou samci využívají sociálních dovedností k páření; (iv) frekvence využívání taktických podvodů; (iv) frekvence sociálních her.

Čím je ukazatel větší, tím větší mají primáti mozek. S tím mohou souviset i základní lidské potřeby, které se v rámci sociální kooperace vyvinuly:

Je to: (i) potřeba někam patřit; (ii) potřeba mít rád a být milován; (iii) potřeba seberealizace; (iv) potřeba bezpečí a uznání; (v) potřeba respektu jednotlivce i sociální skupiny. V rámci skupiny je nezbytná **potřeba spravedlnosti**. V sociálních skupinách, ve kterých není možné potrestat narušitele pravidel (sociálního soužití), se rozpadá kooperace (lidé nejsou ochotni spolupracovat).

JAN SKÁCEL – VEČER

Na nebi sbírá se vítr,
zítřejší nachový vítr,
a znova láska,
znova, odedávna
zpovzdálí překáží smrti.

Jan Skácel - 7. února 1922, Vnorovy – 7. listopadu 1989, Brno

Studoval nejprve gymnázium v Břeclavi, odkud přešel do Brna, kde roku 1941 odmaturoval. Po maturitě pracoval jako uvaděč v kině, ale ještě téhož roku byl vydán výnos o totálním nasazení jeho ročníku a tak byl nasazen na stavby v Rakousku.

V prezentaci jsou použity ukázky z televizního dokumentu režiséra Rudolfa Chudoby „**Sedm slov Jana Skácela**“ (2007).

<https://www.csfd.cz/film/259154-sedm-slov-jana-skacela/prehled/>

Dokument je o tom, jak je dnes vnímána osobnost a dílo Jana Skácela pohledem několika generací, které zastupují kulturní historik Ludvík Kundera, jazykovědec Dušan Šlosar, muzikolog Miloš Štědroň, bývalá televizní hlasatelka Věra Kunderová, literární historik Jiří Trávníček, Věra Mikulášková a čerstvé absolventky Filosofické fakulty Masarykovy univerzity.

Jan Skácel vydal **12 básnických sbírek**, sedm knížek pro děti, dva svazky fejetonů, útvary originální skácelovské poetiky (říkal jim **Malé recenze**, zněly v rozhlase, vycházely především v Hostu do domu, později v Rovnosti) a několik **překladů** (hry F.G. Lorcy, Sofokla, Plauta).

ROK S JANEM SKÁCELEM.

Jak si zapamatovat 12 básnických sbírek?

- 1 - Kolik příležitostí má růže
- 2 – Co zbylo z anděla
- 3 – Hodina mezi psem a vlkem
- 4 – Smuténky
- 5 – Metličky
- 6 – Chyba broskví
- 7 – Dávné proso
- 8 – Naděje s bukovými křídly
- 9 – Odlévání do ztraceného vozku
- 10 – Kdo pije potmě víno
- 11 – Noc s věstonickou Venuší
- 12 – Znova láska

Jak jinak než s pomocí veršů. Dvanáct sbírek přímo vybízí „usadit“ sbírky do 12-ti měsíců v roce.

LEDEN

V lednu kraj s bílou peřinou
a dlouhá zima nás už zmůže,
pod vrstvou sněhu, chvojí,
počítá život

Kolik příležitostí má růže.

BŘEZEN

V březnu vlci rozpouštějí smečky,
míza stoupá vzhůru krokem.
Jaro volá z dvorů psy,
doba krátká,

Hodina mezi psem a vlkem.

KVĚTEN

Květen je nábřežím krásy
a v životě okamžik maličký.
Každého roku se vrací,
jak z úlu
na květy živé **Metličky.**

ÚNOR

V únoru na Hromnice
nosíme svíce do kostela.
Myslíme nato, co nosíme v srdci?
Myslíme na to,

Co zbylo z anděla?

DUBEN

V dubnu už nevyklíčí
po zimě mrtvé oddenky.
Zůstanou po nich uloženy
v zemi
malé a prázdné **Smuténky.**

ČERVEN

Červen je modrá tráva
a krajina už květy tolik nevoní.
Děšť živí novou úrodu,
a odpustí
i **Chybu broskvoní** (broskví).

CVIČENÍ – PAMATOVÁNÍ TVARŮ

Postupně vám budou promítnuty **4 páry** (tj. celkem 8) tvarů různých kancelářských sponek. U každého obrázku budete mít jednu minutu na zapamatování. Při promítání obrázku se snažte zapamatovat tvary promítnutých sponek. **NIC NEKRESLETE, ani NEZAPISUJTE. Pouze se soustředte** na promítnutý obrázek a snažte se vizualizovat, jak ho budete následně kreslit.

Po jedné minutě bude **obrázek skryt** a vaším úkolem bude tyto sponky nakreslit do tabulky pracovním sešitu tak, jak si je pamatujete.

1	2
3	4
5	6
7	8

JAN SKÁCEL – DŮM (KOLIK PŘÍLEŽITOSTÍ MÁ RŮŽE)

Až se můj život schýlí,
nakloní,
takový přál bych si mít dům:

Dubový by měl práh,
podrovnávku z opuky,
do sadu okno,
sadu starého
s babičkou bílou, vetchou jabloní.

Můj dům by měl dveře bez petlice
a okna nezasklená,
aby každý mohl vejít dovnitř,
slepice s kuřaty,
déšť, vítr, mlha,
moje milá,
s radostí žal i vážná, tichá chvíle.
Nikdo by třikrát klepat nemusel,
nikdy by zámeček nezaskřípěl.

Okolo mého domu
takovou vybral bych si krajinu:
Les, co by děcko dohodilo
kamenem,
pod lesem rybník, hladký jako dlaň,
kterou jen práce větru občas zvlíní,

lán pšenice, šeptající lán,
nad pšenkou nebe
se stříží obláček,
s chomáči nečesané vlny.

Blizoučko mého domu
taková by stála hospoda:
Proboha, jen ne malovaná,
zato však se stoly,
na kterých spočinuly ruce
tolika unavených lidí,
že vyhladily desku,
jak by to žádný hoblík nedokázal.

V té hospodě by nikdo nesměl
kázat
o tom, co hledal a nenalezl,
podkúvce ztracené,
promlčeném stesku,
o tom, jak těžko slavíka je lapit,
jak život utíká a kolik ještě dní...

V mé hospodě mlčeli by chlapi,
kteří se nahlas mluvit nebáli.

JAN SKÁCEL – BÁSNÍK SMUTKU

(Prof. Jiří Trávníček)

Po druhé světové válce vystudoval filozofii na Masarykově universitě. Od roku 1948 pracoval jako kulturní referent časopisu *Rovnost*, odkud v r. 1954 přešel do literární redakce rozhlasu v Brně, kde zůstal až do roku 1963, kdy se stal šéfredaktorem kulturní revue *Host do domu* a *ROK* (Revue otevřené kultury).

V roce 1969 byl *Host do domu* zakázán a J. Skácel jako jeho šéfredaktor nesměl publikovat. V této době publikoval v samizdatu a exilové literatuře.

SENZORICKÉ CVIČENÍ

Vnímání umění všemi smysly: ZRAK, SLUCH, CHUŤ, ČICH, HMAT.

BÁSNĚ A HUDBA

Skácelovy verše, i přes cenzuru v sedmdesátých letech, kdy byly rozšiřovány jen opisy, vytvářejí přirozený vývojový proces, mají vnitřní kontinuitu, **jedna sbírka si podává ruku s druhou**, je jich jako apoštolů: a **nesou poselství**.

Je to **strom stojící** v jednom místě, právě **tam, kde být musí**, kde je nepřehlédnutelný a přitom ukrytý. Je to strom usazený v hroudě rodné země, na němž vyrůstají nové větve zázračného bohatého listoví.

USPÁVANKA

Bílé inferno - Vladimír Václavek, Iva Bitová. Text: Jan Skácel

https://cs.wikipedia.org/wiki/Bílé_inferno

Jsem důlek čisté
 svěží vody
 a postýlka hvězd
 stříbrná.
 napít se plaché
 laně chodí
 za horkých nocí
 z mého dna ...
 a studánka,
 ta nikdy nelže.
 protože každá
 lidská lež
 v studánce malé
 utopí se i když je velká
 jako věž.

JAN SKÁCEL – básně pro děti

Náramně moudrý pták je sova
 a marně pro ni hledám slova.

Docela nevšímá si lidí,
 ačkoliv potmě dobře vidí.

Ve dne jí bývá dlouhá chvíle,
 je učená a nosí brýle.

Všelicos probíhá jí v mysli
 a nikdo neví, co si myslí.

Co nepálí ji, nezebe,
 nechá si moudře pro sebe.

Skácelova poezie pro děti je bohatým příspěvkem k rozvoji slovní zásoby, kultivace řeči a vhodné stimulace mozku.

Skácel J. *Básně I., II., Básně pro děti*, Praha Vydavatelství Blok, 2008. ISBN 978-80-86868-33-2, 978-80-86868-34-9, 978-80-86868-35-6

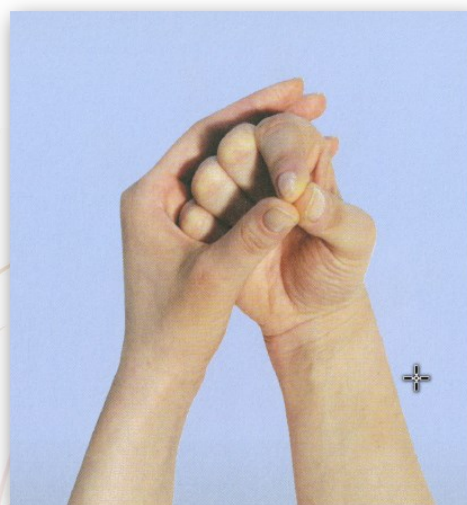
PRSTOVÁ JÓGA

Zdroj: Reeve Karen. *Jóga prstů. Jak můžeme léčit sami sebe*. Ludgeřovice: Pali, 2015. ISBN: 978-80-87389-35-5.

Pozice 117

Pravý palec a ukazováček spojíme špičkami, zbylé prsty sevřeme v pěst. Levou rukou ji obejmeme a levý palec přitlačíme na spojené prsty pravé ruky. Ruce držíme před oblastí žaludku.

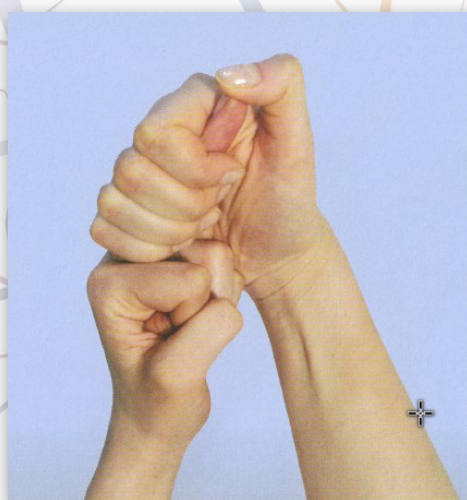
Pozice zvyšuje pocit bezpečí, klidu, odvahy, naděje a sebevědomí. Z hlediska vlivu na vnitřní orgány je lze použít při problémech s dýchací soustavou, zejména s plícemi. Mírně zvyšuje teplotu, čímž urychluje léčbu, pomáhá vykašlávat usazené hleny a léčí chronický kašel.

Pozice 132

Prsty levé ruky sevřeme v pěst, pouze prostředníček je vzpřímený. Obejmeme jej prsty pravé ruky a palec položíme na jeho špičku. Ruce držíme na úrovni krku, předloktí je v rovině se zemí.

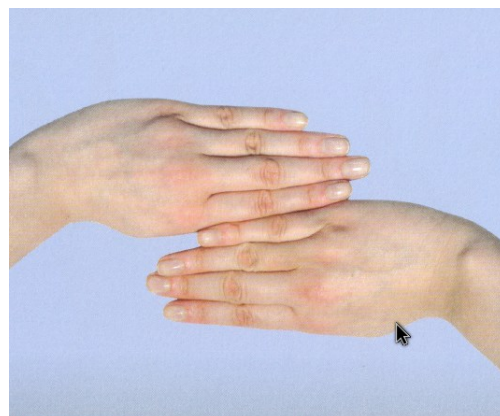
Pozice ovlivňuje celou oblast krku a orgánů v něm uložených. Posiluje hlas, hltan, jícen a podporuje správnou funkci štítné žlázy. Současně zklidňuje roztěkanou mysl, dodává nám nadhled a klid, který potřebujeme k řešení problémů.

Pozice 27

Prsty propneme, spojíme a palce vložíme do dlaně. Cvik provedeme na obou rukou, a poté je k sobě přiložíme tak, aby se pravý malíček dotýkal celou hranou levého ukazováčku.

Pozice je velmi vhodná při náročném životním stylu plném stresu. Mírní napětí, ztuhlost a křečovitost, a současně napomáhá usínání a zlepšuje kvalitu spánku. Její účinky můžeme posílit hlubokým procítěným dýcháním.

JAN SKÁCEL - Vteřina v lednu

A den je tichý, křehký jako skořápka.
Uvnitř je slunce, také celé bílé.

I sníh je bílý, stromy, střechy, sníh.
I tato vteřina, i tahle bílá chvíle.

Hradišťan, O slunovratu.

<http://www.hradistan.cz/diskografie/o-slunovratu>

Autorský projekt Jiřího Pavlici na texty Jana Skácela a lidové poezie.

Dobrý tip:

V minulém kurzu jsme obdrželi od účastnice paní Mileny Peterkové doporučení a odkaz na video klip s cvičeními na zvýšení odolnosti plic v době koronavové infekce. Předáváme i dalším účastníkům a děkujeme:

https://www.youtube.com/watch?v=X5SO5fwKffM&fbclid=IwAR0j5yjkSsZC00j6sh3PN0OyOSmmUUAZkoNaB_WqoQvElc09Y1ckiEVZS6U

Zbyněk Dohnal
Miroslava Dohnalová

Brno, 29. 11. 2022

